

วิเคราะห์ละครประวัติศาสตร์ ของ หลวงวิจิตรวาทการ

นางสาว ประอรรัตน์ บุรณมาตร์

006853

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2523

I 15802152

THE ANALYSIS OF LUANG VICHIT VADAKAN'S HISTORICAL PLAYS

MISS PRA-ORNRAT BURANAMAT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Thai

Graduate School

Chulalongkorn University

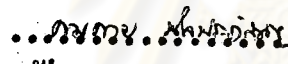
1980

หัวข้อวิทยานิพนธ์ วิเคราะห์ผลกระทบประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการ
โดย นางสาวประอรรัตน์ บุรณมาตร์
ภาควิชา ภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญดี รักพงศ์
ศาสตราจารย์ ดร.พืงยา สายหู

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมคาย นิลประภัสสร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญดี รักพงศ์)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.พืงยา สายหู)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แยมน์ตดา)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	วิเคราะห์บทละครประวัติศาสตร์ ของ หลวงวิจิตรวาทการ
ชื่อนิสิต	นางสาวประอรรัตน์ บุรณมาตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญดี รักพงศ์ ศาสตราจารย์ ดร.พัทธา สายบุญ
ภาควิชา	ภาษาไทย
ปีการศึกษา	2523

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งหมายที่จะศึกษาบทละครประวัติศาสตร์ ของ หลวงวิจิตร-
วาทการ เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม กล่าวคือ สังคมในสมัยจอมพล
ป. พิบูลสงครามมีอิทธิพลต่อบทละครประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการ และบทละคร
ประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการ มีอิทธิพลต่อสังคมสมัยนั้น

เนื้อหาในวิทยานิพนธ์แบ่งเป็น 7 บท บทที่หนึ่งเป็นบทนำ กล่าวถึงความจำเป็นมา
ของปัญหา บทที่สอง ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม ซึ่งต่างก็มีอิทธิพลต่อ
กันและกัน บทที่สาม กล่าวถึงสภาพสังคมในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ช่วง
คือ ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2481 - 2487 เป็นยุคแห่งการสร้างชาติให้เป็นมหาอำนาจ มีการปฏิวัติ
วัฒนธรรมใหม่ และมีนโยบายในการปกครองโดยใช้ "ลัทธิชาตินิยม" ช่วงที่ 2 พ.ศ. 2490-
พ.ศ. 2500 เป็นยุคที่ลัทธิคอมมิวนิสต์กำลังก่อตัวขึ้นในประเทศไทย รัฐบาลจึงมีนโยบาย
ที่จะต่อต้านและปราบปรามลัทธิคอมมิวนิสต์โดยใช้ "ลัทธิชาตินิยม" อีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้
ยังได้กล่าวถึงบทบาทของหลวงวิจิตรวาทการในฐานะที่เป็นนักการเมือง นักประวัติศาสตร์
และนักประพันธ์

บทที่สี่ เน้นให้เห็นสภาพสังคมในสมัยจอมพล.พิบูลสงคราม ที่มีอิทธิพลต่อบทละคร
ประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการ กล่าวคือ ในช่วงแรกซึ่งเป็นยุคแห่งการสร้างชาติให้
เป็นมหาอำนาจ รัฐบาลพยายามปลูกฝังความคิดเกี่ยวกับลัทธิชาตินิยมให้แก่ประชาชนทุกวิถีทาง
หลวงวิจิตรวาทการ ในฐานะที่เป็นอธิบดีกรมศิลปากร ได้รับมอบหมายให้ปลูกตன்றักชาติขึ้นที่
กรมศิลปากร จึงแต่งบทละครประวัติศาสตร์ ซึ่งล้วนมีแนวคิดสำคัญในการปลูกใจให้

แรงผลักดันให้เกิดละคร ใบบทละครนี้เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการปลูกฝังความคิดเกี่ยวกับ "ลัทธิชาตินิยม" สู่มวลชน อีกทั้งส่งเสริมละครประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการให้เฟื่องฟูขึ้น ในขณะเดียวกันบทละครประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการก็มีอิทธิพลต่อคนในสังคมสมัยจอมพล.พิบูลสงคราม และสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน แต่เป็นอิทธิพลโดยอ้อมมากกว่าโดยตรง การศึกษาบทละครประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการจึงแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมที่มีอิทธิพลต่อกันและกันได้อย่างเด่นชัด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A

Thesis Title The Analysis of Luang Vichit Vadakan's Historical Plays
Name Miss Fra-ornrat Buranamat
Thesis Advisor Assistant Professor Kwandee Rakpongse, Ph.D.
 Professor Pataya Saihoo, Ph.D.
Department Thai
Academic Year 1980

Abstract

This thesis aims at studying Luang Vichit Vadakan's historical plays, particularly in the light of the relationship between literature and society, as the political and social milieu under Field Marshal Phibulsongkram's regime had an immense influence upon Luang Vichit's plays and Luang Vichit's plays, on the other hand, helped to shape concepts and patterns of thought of the public.

To make the subject matter clear, the writer have divided the thesis into seven chapters. The first chapter introduces the problem. The second discusses the relationship between literature and society : how they influence each other. The third chapter probes into the two phases of Field Marshal Phibulsongkram's policy to mobilize nationalism. The first phase of nationalism (2481 - 2487 B.E.) was the period of building great national power and cultural reformation. Then came the second phase of nationalism (2490 - 2500 B.E.) when the government felt the urge to emasculate Communism, a menacing threat to national security. Luang Vichit, as a politician, a historian, and a writer, played an impressive role in identifying himself voluntarily with

the government's policy of nationalism.

Chapter four emphasizes the social forces which influenced Luang Vichit's historical plays. In the first phases of nationalism and building great national power, Luang Vichit, then the Director of the Department of Fine Arts, was assigned to plant 'Ton Rak Chāt, (the Love Thy Nation plant) about his Department's compound. He was so inspired that he wrote many historical plays, all of which concentrate on one single purpose - to arouse the patriotic sentiment among his audience. In the later phase of the government's nationalistic policy, the plays served, to a larger extent, as an effective means to evoke public antagonism against the communists. More discussed in the chapter are some parts of social life under Premier Phibulsongkram as reflected in Luang Vichit's historical plays.

Chapter five analyses and evaluates Luang Vichit's historical plays as literary art. Each play is examined in detail : genre, theme, plot, characterization, dramatization, setting and, most important, Luang Vichit's effective technique of 'sweetening the pill' ; as the plays delight the heart with entertainment as well as they elevate the mind to patriotism. The distinctive features which made his plays most popular in his time are also discussed.

Chapter six treats how Luang Vichit's historical plays have affected his contemporary and today's mind 2523 B.E. The plays had an immediate influence in ingraining patriotism among the public only before the Second World War, at the time Luang Vichit

was the Director of the Department of Fine Arts. After the war, the plays were less popular, unable to maintain its grip on the public. Nevertheless, Luang Vichit's historical plays, despite some imaginative exaggeration and distortion of fact to aggrandize the Thai nation, have played an important role in the comprehension of Thai history. Besides the immediate influence, is the residued influence Luang Vichit's patriotic songs and witty slogans from the plays have more or less clung on the lips of Thai people since Field Marshal Phibulsongkran's rule until now. Especially at the times of national crisis when patriotism is an essential requirement, the songs and slogans are used again and again. They have become symbols of nationalism. Luang Vichit's historical plays themselves have contributed to the conception of later historical plays.

The last chapter gives the conclusion. The social circumstances under Premier Phibulsongkran played an influential role on Luang Vichit's literary works : the government's policy inspired the main ideas of his historical plays ; the plays were used as implement to ingrain public nationalism, thus, were fully supported and fostered by the government. On the other hand, Luang Vichit's historical plays have shown influence upon the people then and now. This study of Luang Vichit's historical plays underlines the fact literature occurs in a social context, as a part of culture, in a social milieu, that it not merely reproduces life of the given society but also, more or less, helps to shape it. Hence, literature and society are two autonomies which are closely related to each other.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือของ ศาสตราจารย์ ดร.พัทธา สายหู และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญดี รักพงศ์ ซึ่งเป็นผู้ควบคุม วิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.พัทธา สายหู ที่ได้ให้ความรู้ทางด้านการศึกษาวรรณกรรมในเชิงสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา อันเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยเลือกทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ทั้งยังให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์และได้ช่วยทวงติงข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญดี รักพงศ์ ที่ได้คำแนะนำซึ่งเป็นประโยชน์และช่วยตรวจแก้วิทยานิพนธ์อย่างละเอียด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมคาย นิลประภัสสร ผู้คอยไต่ถามและให้กำลังใจตลอดเวลาที่ทำการวิจัย ขอขอบพระคุณ นายมนตรี ตราโมท ขุนวิจิตรมาตรา, มล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, นายสมภพ จันทรประภา, อาจารย์ สัจจาภรณ์ สิงห์หลิน, รองศาสตราจารย์ เคนดวง พุมศิริ, นางพนิดา สิทธิธรรม, ครุณณมัย ไกรทองอยู่, ครุณพรัตน์ หวังในธรรม และกรรติยะ วิกลิตพงศ์ ที่ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์และดนตรีไทยในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับบทละครประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการ

ขอขอบพระคุณ คุณหญิงประภาพรธรรม วิจิตรวาทการ ที่ได้ให้พิมพ์บทละครประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการ ซึ่งมีได้พิมพ์เผยแพร่ ทั้งยังให้รายละเอียดเกี่ยวกับบทละครประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการ อีกด้วย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นางธารา กนกมณี หัวหน้าแผนกวารสารและหนังสือพิมพ์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่แผนกวารสารและหนังสือพิมพ์หอสมุดแห่งชาติที่ได้อำนวยความสะดวกในการหาข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม

ท้ายสุด ผู้วิจัยขอขอบคุณในน้ำใจของ นางสาวกัญรัตน์ สมิตะพินทุและนางสาวบริณดา กลัสันมิ กัลยาณมิตรผู้เป็นเพื่อนเดินทางในการสัมภาษณ์ จึงขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
2 ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม	6
วรรณกรรมกับชีวิต	6
วรรณกรรมกับสังคม	8
ก. ดูวรรณกรรมจากสังคม	8
ข. ดูสังคมจากวรรณกรรม	9
สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม	11
วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคม	12
ข้อสังเกตจากการศึกษาวรรณกรรมในแง่สังคมและวัฒนธรรม	14
3 สภาพสังคมในสมัยจอมพล.พิบูลสงคราม	16
3.1 สภาพสังคมในสมัยจอมพล.พิบูลสงคราม ช่วงที่ 1	17
(พ.ศ. 2481 - 2487)	
ก. สภาพสังคม	17
1) การปฏิวัติวัฒนธรรมแบบอ่อน	18
2) การปฏิวัติวัฒนธรรมแบบแข็ง	23
ข. สภาพการเมือง	30
1) สภาพการเมืองภายในประเทศ	30
2) สภาพการเมืองต่างประเทศ	40

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค. สภาพเศรษฐกิจ	45
3.2 สภาพสังคมในสมัยจอมพล.พิบูลสงคราม ช่วงที่ 2	50
(พ.ศ. 2491 - 2500)	
ก. สภาพสังคม	52
1) วัฒนธรรม	52
2) ความขัดแย้งระหว่างชนชั้น	53
3) ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มสังคม	55
ข. สภาพการเมือง	56
1) สภาพการเมืองภายในประเทศ	56
2) สภาพการเมืองต่างประเทศ	66
ค. สภาพเศรษฐกิจ	68
3.3 สถานภาพของหลวงวิจิตรวาทการในสังคม	71
ก. หลวงวิจิตรวาทการในฐานะนักการเมือง	76
ข. หลวงวิจิตรวาทการในฐานะนักประวัติศาสตร์	84
ค. หลวงวิจิตรวาทการในฐานะนักประพันธ์	91
4 สภาพสังคมในสมัยจอมพล.พิบูลสงครามเมื่ออิทธิพลตอบละคร-....	97
ประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการ	
4.1 สังคมในสมัยจอมพล.พิบูลสงคราม ช่วงที่ 1 เมื่ออิทธิพล-..	97
ตอบละครประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการ	
บทละครประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการกับ	101
"ลัทธิชาตินิยม"	
4.2 บทละครประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการกับ	121
"คณะวิจิตรศิลป์"	
4.3 สังคมในสมัยจอมพล.พิบูลสงคราม ช่วงที่ 2	127
เมื่ออิทธิพลตอบละครประวัติศาสตร์ของหลวง-	
วิจิตรวาทการ	

4.3	การฟื้นตัวของบทละครประวัติศาสตร์ของ- หลวงวิจิตรวาทการพร้อมกับ "ลัทธิชาตินิยม" ครั้งที่ 2	128
4.4	บทละครประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการ กับการสะท้อนภาพสังคมในสมัยจอมพล.- พิบูลสงคราม	135
5	วิเคราะห์บทละครประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการในแง่วรรณศิลป์	140
	วัตถุประสงค์ของบทละครประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการ	141
	ประเภทของบทละครประวัติศาสตร์ ของ หลวงวิจิตรวาทการ	143
	วิเคราะห์บทละครประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการในแง่วรรณศิลป์	147
	ก. แก่นเรื่อง	147
	ข. โครงเรื่อง	152
	ค. ตัวละคร	168
	ง. บทสนทนา	173
	จ. ฉาก	182
	ฉ. กลวิธีการแต่ง	183
	1) กลวิธีในการสื่อความคิดสำคัญไปสู่คนดู	184
	2) กลวิธีการดึงดูดความสนใจและให้ความบันเทิง แก่คนดู	191
	ลักษณะเด่นของบทละครประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการ	198
6	อิทธิพลของบทละครประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการที่มีต่อสังคม	200
	1) อิทธิพลโดยตรง	201
	ก. เนื้อเรื่องในบทละครประวัติศาสตร์ปลุกใจให้รักชาติ	201
	ข. เนื้อเรื่องในบทละครประวัติศาสตร์เป็นผลให้- ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจประวัติศาสตร์ของชาติ ตามประวัติศาสตร์ชาตินิยมของหลวงวิจิตรวาทการ	204

2) อิทธิพลโดยอ้อม	205
ก. เพลงปลุกใจ	206
ข. ส่วนต่าง ๆ ในบทละคร	208
ค. อิทธิพลต่อละครอิงประวัติศาสตร์ในยุคหลัง	208
7 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	211
บรรณานุกรม	216
ภาคผนวก ก.	226
ภาคผนวก ข.	230
ภาคผนวก ค.	236
ภาคผนวก ง.	244
ประวัติการศึกษา	271